

залучити до цього структури публічного управління, створені за безпосередньої участі жителів територіальних громад.

Стосовно ролі і місця науки в цих процесах слід погодитися з О. Градовським, який зазначає, що за наявності сільського і провінційного самоуправління, різних товариств, компаній, конгресів суспільство самостійно надає науці необхідний матеріал, над яким вона повинна працювати, щоб мати хоч якийсь значення. Безумовно, це необхідно враховувати, але водночас, за словами О. Градовського, важливо не випускати зміст всіх перетворень – пробудити самодіяльність суспільства і відшукати засоби для прояву цієї самодіяльності. Суспільство, покликане до участі в управлінні державним життям, на думку О. Градовського, буде кращим середовищем, в якому розвинеється справжня, пов'язана з життям політична наука. Необхідно констатувати, що в сучасних умовах пошук засобів для прояву самодіяльності суспільства триває. Стосовно проявів самодіяльності суспільства, то цей процес важко уявити без сучасної теорії взаємовідносин держави та суспільства в управлінні. Окрім того, важливо, щоб кожен член суспільства усвідомлював доцільність таких перетворень, маючи можливість замислитися над цими питаннями і водночас заявити про свої потреби. Коли суспільство заявляє про свої потреби і щоденні інтереси, коли кожен член суспільства причетний до життя держави – в суспільстві немає місця відстороненням та руйнівним теоріям, вважає О. Градовський, тому що кожна руйнівна теорія суперечить життю. Суспільство не поцінує також планів раптового оновлення державного ладу, тому що суспільство вірить лише в послідовний розвиток. У практичному суспільстві відсутня віра в абсолютні істини, адже воно знає напевно, що істини відносні. Під впливом такого суспільства, на думку О. Градовського, наука підіймається на рівень свого завдання [3, т. 1, с. 35].

Науку державного управління, покликану допомогти суспільству у виконанні цього завдання, неможливо уявити без учених-теоретиків, які залишили після себе багату наукову спадщину. Акцентуючи увагу на самобутній та яскравій спадщині О. Градовського, дослідник А. Замалеев зазначає, що наша одвічна трагедія полягає в тому, що ми надто багаті, аби тримати під мікроскопом кожен зернинку золота [2, с. 3]. Через негативне ставлення до ідей та новачок, запропонованих відомими вченими у сфері управління, наша країна протягом історичного розвитку втратила багато таких зернинок, що призвело до змістовного спустошення науки державного управління. Спустошена наука – це шлях до псевдотеорій і втрати основ державності. Позбувшись основ і ставши заручником псевдоновачок, суспільство втрачає шанс стати громадянським суспільством. Для того щоб остаточно не втратити віру в ідеали, про які зазначали у своїх

наукових працях відомі вчені, ми не повинні забувати тих, хто стояв у джерел науки державного управління.

Список використаних джерел / List of references

1. **Алексеев В.** Початки філософських поглядів на суспільні процеси та державу: учення Сократа / Валерій Алексеев // Держ. упр. та місц. самоврядування : зб. наук. пр. – Д., 2015. – Вип. 2(25). – С. 3 – 15 [Aleksieiev V. Pochatky filosofskykh pohliadiv na suspilni protsesy ta derzhavu: uchennia Sokrata / Valerii Aleksieiev // Derzh. upr. ta mist. samovriadvannia : zb. nauk. pr. – D., 2015. – Vyp. 2(25). – S. 3 – 15].

2. **Градовский А. Д.** Сочинения / А. Д. Градовский. – СПб. : Наука, 2001. – 512 с. [Gradovskiy A. D. Sochineniya / A. D. Gradovskiy. – SPb. : Nauka, 2001. – 512 s.]

3. **Градовский А. Д.** Собрание сочинений : в 9 т. / А. Д. Градовский. – СПб. : Типография М. М. Стасюлевича, 1899 – 1908. – Т. 1. – 420 с.; т. 9 – 599 с.+CLXXX с. [Gradovskiy A. D. Sbranie sochineniy : v 9 t. / A. D. Gradovskiy. – SPb. : Tipografiya M. M. Stasyulevicha, 1899 – 1908. – T. 1. – 420 s.; t. 9 – 599 s.+ CLXXX s.]

4. **Лосев А. Ф.** Платон. Жизнеописание / А. Ф. Лосев, А. А. Тахо-Годи. – М. : Дет. лит., 1977. – 224 с. [Losev A. F. Platon. Zhizneopisanie / A. F. Losev, A. A. Taho-Godi. – M. : Det. lit., 1977. – 224 s.]

Надійшла до редколегії 12.10.15

УДК 35.71.2: 072.8

Олександр ГОРБИК

*Національна академія державного управління
при Президентіві України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ: ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ

Аналізується сутність державного управління у сфері ринку цінних паперів через призму теоретичних розробок світових науковців, враховуючи нормативні розпорядження вітчизняного законодавства та *acquis communautaire* у сфері ринку цінних паперів; зазначається авторське розуміння терміна «державне управління» завдяки синтезу різних підходів до визначення досліджуваного поняття, узагальнюються погляди науковців на поняття «ринок цінних паперів», визначається власне розуміння змісту цієї дефініції; за допомогою системного підходу на основі дослідження характерних ознак державного управління у сфері ринку цінних паперів пропонується власне наукове визначення державного управління у сфері ринку цінних паперів України.

© Горбик О. В., 2015

Ключові слова: державне управління, ринок цінних паперів, *acquis communautaire*, фондовий ринок, регульований ринок, фінансовий ринок, сектор державного управління, державна політика, фондова біржа, організаційна система, суб'єкт управління, суспільні відносини.

Gorbyk Oleksandr. State management in the securities market: description of the main concepts

The main goal of the article is analysis of the governance nature in the stock market through the prism of theoretical development of world scientists, given the regulatory requirements of domestic law and *acquis communautaire* in the securities market. Specified copyright in the article the understanding of the term «governance» through a synthesis of different approaches to the definition of the studied concepts scientists generalized perspective on the concept of «securities market», defining a broad understanding of the actual content on this definition. It is used a systematic approach based on a study of characteristic features of public administration in the securities market suggested a scholarly definition of government administration in Ukraine's securities market.

Key words: governance, securities market, *acquis communautaire*, stock market, regulated market, financial market, the sector of public administration, public policy, stock exchange, organizational system, subject management, public relations.

Проблеми, які стосуються наукового визначення понятійно-категоріального апарату державного управління у сфері ринку цінних паперів, є важливими й актуальними, наукова розробка їх вирішення іманентна поступальному руху в цій сфері.

Вирішенню проблем розуміння та визначення поняття державного управління присвятили праці чимало вітчизняних (В. Авер'янов, В. Бакуменко, Ю. Битяк, Ю. Куц, О. Рябченко, О. Ткач та ін.) та зарубіжних учених (Г. Атаманчук, Д. Вальдо, В. Вільсон, М. Дімок, Д. Кеттль, Ф. Кігроу, Л. Нігроу, Г. Райт). Дослідження закономірностей ринку цінних паперів міститься в публікаціях багатьох науковців (Д. Андреєв, А. Головка, Л. Давиденко, Р. Демчак, О. Дідич, Л. Калтєвська, О. Куліш, О. Любкіна, С. Радзімовська та ін.). Метою статті є аналіз сутності теоретичних засад державного управління у сфері ринку цінних паперів за допомогою дослідження вітчизняного законодавства та *acquis communautaire*, враховуючи теоретичні розробки світових науковців.

Сучасне наукове бачення змісту категорії «державне управління» вимагає ретельного дослідження його тлумачення шляхом визначення ознак, оскільки кожна з дефініцій залежить від усієї сукупності загальновідомих способів як складників методів наукового дослідження, підходів, застосованих тими чи іншими науковцями, принципів, теорій та парадигм, на основі яких кожен учений класифікує це поняття з власної точки зору, характеризуючи його. У нашому дослідженні державне управління буде розглядатися в

розумінні суспільних відносин, у яких держава є не об'єктом, а суб'єктом управління.

Провідний вітчизняний науковець В. Авер'янов тлумачив державне управління як «діяльність особливого роду, зміст якої полягає у виконанні законів та інших актів органів державної влади шляхом різних форм організуючого впливу на суспільні явища та процеси» [6, с. 11]. З таким визначенням не зовсім погоджується Г. Атаманчук, вважаючи, що термін «діяльність» у цьому випадку не розкриває соціальної сутності управління, його специфічного місця й ролі в житті людей, оскільки не ставить питання про досягнення цілей управління. Однак діяльність завжди спроможна створювати видимість управління шляхом прийняття великої кількості правових актів та організаційних заходів [2, с. 25]. Тому Г. Атаманчук визначає державне управління як практичний, організуючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження або перетворення, який спирається на її владну силу [2, с. 38]. При цьому всі аспекти діяльності є важливими для державного управління, через що його головний суспільний сенс полягає в активізації та організації діяльності [2, с. 64].

Аналізуючи співвідношення політичної влади та державного управління, Ю. Куц визначає державне управління як управління, що здійснюється в загальнодержавному масштабі спеціальними суб'єктами – органами державної влади. Управління механізмом реалізації державної влади і є власне процесом реалізації політичної влади. У цьому аспекті простежується певне співвідношення влади й управління [12, с. 8].

Слід зауважити, що наука державного управління розглядає два умовних підходи до розуміння державного управління: американський та європейський. В. Бакуменко зазначає: «У першому з них, зорієнтованому на всі процеси і функції управління в спектрі повноважень держави, державне управління розглядається як галузь, що включає законодавчу, виконавчу і судову гілки влади, а в другому державне управління розглядається як підгалузь права. Інакше кажучи, перший підхід передбачає поєднання політичних, правових та адміністративних функцій, а другий – їх розмежування, тобто визначення державного управління як всієї незаконодавчої та несудової діяльності держави, або як підзаконної виконавчо-розпорядчої діяльності органів держави» [3, с. 9]. Схожої позиції дотримувався і В. Авер'янов, зазначаючи, що у європейському підході державне управління є діяльністю держави, яка здійснюється поза межами правотворчості і правосуддя [7, с. 55].

Класик американської школи державного управління В. Вільсон здійснив чітку диференціацію між політикою та державним управлінням, визначаючи державне управління як найбільш очевидну функцію уряду:

це уряд у дії; це виконавчий, оперативний, найбільш помітний аспект уряду і, безумовно, має таку ж історію, як і сам уряд [4].

До ознак державного управління, зазначених американськими вченими Ф. Кігроу та Л. Нігроу, належать спільні зусилля певної соціальної групи в контексті держави. Державне управління охоплює всі три гілки влади – виконавчу, законодавчу й судову, а також їх взаємозв'язок, виконує важливу роль у формуванні державної політики, а тому є частиною політичного процесу, істотно відрізняється від приватного управління, однак тісно пов'язане з численними приватними групами й окремими індивідами в забезпеченні громадських послуг [24].

Заслугують на увагу й інші точки зору. Так, за Д. Вальдо, державне управління – це мистецтво і наука управління стосовно справ держав [26]. На думку М. Дімока, державне управління є виконанням або забезпеченням виконання державної політики, як встановлено компетентними органами. Вона має справу з проблемами, повноваженнями, організацією та методами управління, які забезпечують виконання законів і політики, розробленої директивними органами управління [25]. Як зауважує Г. Райт, державне управління – це галузь, яка складається з багатьох дисциплін, сфокусована на процесах і функціях управління, а в європейському підході державне управління – це підгалузь права [18, с. 10, 13]. Учений Д. Кеттль, навпаки, вважає, що державне управління – не окрема дисципліна, а підгалузь політичної науки [27].

Як визначено комітетом експертів з державного управління Економічної та соціальної ради ООН, державне управління централізовано пов'язано з організацією державної політики та програм, а також поведінки посадових осіб (зазвичай не обраних), які офіційно відповідають за їх управління [28]. Таке визначення можна умовно віднести до американського підходу.

У вітчизняних нормативних джерелах, що відображають європейський підхід, зокрема в Указі Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні», державне управління визначається як вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею управлінського, тобто організуючого впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають певного втручання держави шляхом використання повноважень виконавчої влади. Водночас державне управління здійснюється і поза межами функціонування виконавчої влади, наприклад на рівні державних підприємств, установ і організацій. Завдяки цьому поняття «державне управління» за змістом є ширшим, ніж поняття «виконавча влада». Для визначення змістовно поєднаних сфер або галузей суспільного життя, що потребують державного управління, використовується термін «сектор державного управління» [15].

Узагальнюючи різні підходи до визначення досліджуваного поняття, ми вважаємо, що державне управління – це організуючий, контролюючий та регулюючий вплив інститутів державної влади на суспільні відносини з метою упорядкування їх в єдину організаційну систему задля забезпечення поступу в усіх сферах і галузях шляхом виконання завдань за допомогою сукупності способів, якими вони реалізують власні повноваження відповідно до цілей, процесів, функцій, форм, структури і принципів, забезпечення реалізації яких спирається на можливість державного примусу. Синтезуючи погляди більшості науковців, підсумовуємо, що державне управління класифікується залежно від галузі суспільних відносин, на яку спрямований організуючий, регулюючий та цілеутворюючий вплив держави: економіка, культура, освіта тощо.

Державне управління економікою було предметом досліджень багатьох науковців. Так, О. Рябенко визначає його як особливу частину управління розвитком суспільства, яка здійснюється уповноваженими органами державної влади та місцевого самоврядування, що реалізують конституційні норми щодо соціальної спрямованості економіки. А серед його властивостей автор виділяє те, що об'єктом управління є економіка у вигляді її окремих складників та економічного механізму [19, с. 11]. Ще одним вітчизняним науковцем з державного управління Л. Калгієвською визначено поняття ринку як економічного механізму, за допомогою якого виробляються і розподіляються в суспільстві товари і послуги [9, с. 6]. Залежно від об'єктів купівлі-продажу (за економічним призначенням ринкових об'єктів) виділяють: товарний ринок, фінансовий ринок та ринок праці [20, с. 77].

У науковому дослідженні О. Любкіної сутність фінансового ринку пропонується розглядати як сукупність економічних відносин з приводу опосередкування руху грошових заощаджень від зберігача до споживача, що відбувається в процесі купівлі-продажу таких ресурсів під впливом попиту і пропозиції на фінансові активи. Автор, у свою чергу, визначає співвідношення понять ринку цінних паперів та фондового ринку за допомогою порівняння їх змісту: ринок цінних паперів як сегмент фінансового ринку забезпечує опосередкування і організацію руху заощаджень через сукупність угод з цінними паперами. Що стосується фондового ринку, то він має бути частиною ринку цінних паперів, так само як фонди є певною категорією цінних паперів. Тому, як вважає О. Любкіна, твердження про тотожність понять «ринку цінних паперів» і «фондовий ринок», яке закріпилося у вітчизняній літературі, правильне не за суттю, а за практичним застосуванням [13, с. 7]. Задля комплексного розуміння відмінностей необхідно розглянути співвідношення цих понять з поняттям «фондова біржа» – організацією, яка надає можливість для здійснення торгових операцій і зведення разом покупців і продавців цінних паперів.

З погляду О. Куліш, фондовий ринок є складною, багатоаспектною системою соціально-економічних відносин, які виникають між суб'єктами господарювання стосовно руху тієї частки суспільного капіталу, що втілена у форму інвестиційних (фондових) цінних паперів [11, с. 3].

На думку А. Головка, слова «фондовий», «фондова» є архаїзмами, що дісталися у спадок від лексики та норм законодавства Російської імперії та СРСР. Він зазначає, що в разі перекладу будь-якою європейською мовою (зокрема, англійською) застосовуватиметься вираз «ринок цінних паперів» (securities market), адже термін «фондовий» дослівно не може бути перекладений [10].

З погляду О. Дідича, поняття «ринок цінних паперів» визначається як система правовідносин, що формуються між його учасниками з приводу випуску та обігу цінних паперів, створення і функціонування елементів його інфраструктури [8, с. 9]. Іншої думки дотримується Д. Андреев, який, визначаючи це поняття, акцентує на його економічній сутності, розуміючи ринок цінних паперів як частину ринку позикових капіталів, де здійснюється емісія, купівля-продаж цінних паперів та їх перепродаж. Він складається з фондового ринку та невеликого сегменту ринку цінних паперів, який, як зазначає Д. Андреев, у науковій літературі називають ринком грошових і товарних цінних паперів [1, с. 16 – 17].

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» цінним папером є документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам [16].

Відповідно до ст. 2 (b) Директиви 2003/71/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС від 4 листопада 2003 р. [22] про проспекти, що підлягають опублікуванню при відкритій пропозиції цінних паперів або виставленні їх на продаж, що вносить зміни до Директиви 2001/34/ЄС [21], термін цінні папери (з англ. equity securities) означає акції та інші цінні папери, що підлягають обігу, прирівняні до акцій у товариствах, а також будь-який інший вид цінних паперів, що підлягають обігу, які надають право на придбання будь-якого з вищезазначених видів цінних паперів унаслідок їх конверсії або реалізації права, за умови, що цінні папери, зазначені останніми, емітовані емітентом основних акцій або підприємством, що є членом групи вищевказаного емітента.

Так, регульований ринок означає багатосторонню систему, керовану та / або оперовану маклером, яка зводить разом або полегшує

таке зведення різноманітних третіх сторін, які купують та продають капіталовкладення у фінансові інструменти, у системі та відповідно до недискреційних правил у такий спосіб, який приводить до укладення контракту щодо фінансових інструментів, прийнятих до торгового обігу згідно з цими правилами та/або системами, та якій надано ліцензію і яка функціонує постійно та відповідно до положень розділу III Директиви 2004/39/ЄС, п. 14 ст. 4 [23].

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», фондовий ринок – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [16].

Беручи до уваги вищезазначені визначення, ми дійшли висновку, що в широкому розумінні ринок цінних паперів – це система суспільних відносин, пов'язаних із випуском та торгівлею цінними паперами. З огляду на те що в науково-теоретичному значенні поняття «ринок цінних паперів» є дещо ширшим за обсягом, ніж поняття «фондовий ринок», але в практичному застосуванні вони є рівнозначними, у нашому дослідженні ці поняття будуть вживатися відповідно до законодавства України або *acquis communautaire* залежно від того чи іншого державно-управлінського контексту. Тому необхідно розглянути визначення понять, відображені в нормах українського та європейського права.

У сучасній науці співвідношенню понять «державне управління», «державне регулювання» присвячено багато наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Існують також і наукові доробки вчених у галузі державного управління стосовно управлінського впливу держави на суспільні відносини у сфері фондового ринку.

Так, Р. Демчак розглядає фондовий ринок як «об'єкт державного регулювання, що являє собою специфічний ринок, на якому держава через свої органи, саморегульовані організації, враховуючи його закономірності, вирішує завдання щодо залучення, розподілу інвестиційних коштів між надлишковими та дефіцитними секторами, окремими галузями й секторами економіки та їх розміщення; перерозподіляє доходи і власність, формує нові відносини власності, розпорядження та використання ... та вирішує інші соціально-економічні завдання» [5, с. 4 – 5]. Характерною особливістю, на наш погляд, є те, що Р. Демчак розглядає владний вплив держави на цю сферу суспільних відносин як систему механізмів, інструментів та заходів щодо формування ефективного фондового ринку в Україні. Отже, у такому науковому підході до визначення цього поняття присутні системна та інструментальна парадигми.

На думку С. Радзімовської, державне управління ринком цінних паперів є цілеспрямованим процесом забезпечення ефективної діяльності та розвитку фондового ринку. Дослідниця припускає, що адаптація законодавства України, яке регулює функціонування ринку

цінних паперів, до законодавства ЄС та інші чинники вплинуть на забезпечення сталого економічного розвитку і прискорення євроінтеграційних процесів в Україні [17, с. 4]. У цьому визначенні простежується діяльнісна парадигма.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» державне регулювання ринку цінних паперів – це здійснення державою комплексних заходів щодо впорядкування контролю, нагляду за ринком цінних паперів і їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері [14].

Можливість абстрактного визначення змісту поняття державного управління у сфері ринку цінних паперів ґрунтується на застосуванні системного підходу, а саме на виокремленні сутнісних ознак, що відрізняють його від інших видів державного управління. Таким чином, необхідно виокремити такі ознаки: втручання державної влади необхідне заради впорядкування складних суспільних відносин; ринок цінних паперів – це система суспільних відносин, пов'язаних із випуском та торгівлею цінними паперами; державне управління налагоджує упорядкування учасників фондового ринку в єдину організаційно-інституційну систему за допомогою права; державне управління у сфері ринку цінних паперів має на меті забезпечення перманентного поступу та підвищення ефективності функціонування фондового ринку.

Отже, державне управління у сфері ринку цінних паперів України – це вплив державної влади на суспільні відносини, пов'язані з випуском та торгівлею цінними паперами, з метою упорядкування їх в єдину організаційно-інституційну систему задля забезпечення поступу та підвищення ефективності функціонування фондового ринку. Вважаємо, що ефективність функціонування фондового ринку України у світлі імплементації Угоди про асоціацію України з ЄС та майбутньої перспективи вступу України до ЄС може бути досягнута лише шляхом реформування державного управління ринку цінних паперів України в повній інституційній ідентичності та цілісній інтеграції в організаційно-правову систему управління єдиним фінансовим ринком ЄС.

Список використаних джерел / List of references

1. **Андрєв Д. О.** Адміністративно-правові засоби захисту прав власників цінних паперів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Андрєв Дмитро Олександрович ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – О., 2008. – 199 с. [Andriev D. O. Administratyvno-pravovi zasoby zakhystu prav vlasnykiv tsynnykh paperiv : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Andriev Dmytro Oleksandrovych ; Odes. nats. un-t im. I. I. Mechnykova. – O., 2008. – 199 s.].

2. **Атаманчук Г. В.** Теорія державного управління : [курс лекцій] / Атаманчук В. Г. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с. [Atamanchuk G. V. Teoriya gosudarstvennogo upravleniya : [kurs lektsiy] / Atamanchuk V. G. – M. : Yurid. lit., 1997. – 400 s.].

3. **Бакуменко В. Д.** Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. – К. : Інтерсервіс, 2013. – 174 с. [Bakumenko V. D. Teoretychni zasady derzhavnoho upravlinnia : navch. posib. / V. D. Bakumenko, L. M. Usachenko, O. V. Chervyakova ; za zah. red. L. M. Usachenko. – K. : Interservis, 2013. – 174 s.].

4. **Вильсон В.** Наука государственного управления / В. Вильсон // Классики теории государственного управления. Американская школа. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – С. 24 – 43 [Vilson V. Nauka gosudarstvennogo upravleniya / V. Vilson // Klassiki teorii gosudarstvennogo upravleniya. Amerikanskaya shkola. – M. : Izd-vo MGU, 2003. – S. 24 – 43].

5. **Демчак Р. Є.** Державне регулювання розвитку фондового ринку в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Демчак Руслан Євгенійович ; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – К., 2005. – 16 с. [Demchak R. Ye. Derzhavne rehulivannia rozvytku fondovoho rynku v Ukraini : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / Demchak Ruslan Yevheniiovych ; Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy. – K., 2005. – 16 s.].

6. **Державне управління в Україні** : навч. посіб. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Соми, 1999. – 432 с. [Derzhavne upravlinnia v Ukraini : navch. posib. / za zah. red. V. B. Averianova. – K. : Somy, 1999. – 432 s.].

7. **Державне управління**: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с. [Derzhavne upravlinnia: problemy administratyvno-pravovoi teorii ta praktyky / za zah. red. V. B. Averianova. – K. : Fakt, 2003. – 384 s.].

8. **Дідич О. В.** Адміністративно-правовий статус торгівців цінними паперами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Дідич Олександр Володимирович ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2004. – 20 с. [Didych O. V. Administratyvno-pravovyi status torhivtsiv tsynnymy paperamy : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Didych Oleksandr Volodymyrovych ; Odes. nats. yuryd. akad. – O., 2004. – 20 s.].

9. **Калтієвська Л. А.** Державне регулювання розвитку регіональних ринків : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Калтієвська Людмила Анатоліївна ; ХарРІДУ НАДУ при Президенті України. – Донецьк, 2008. – 23 с. [Kaltievskaya L. A. Derzhavne rehulivannia rozvytku rehionalnykh rynkiv : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02 / Kaltievskaya Liudmyla Anatoliivna ; KharRIDU NADU pry Prezidentovi Ukrainy. – Donetsk, 2008. – 23 s.].

10. **Коментарі до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»**. – Режим доступу : www.ufin.com.ua/analit_mat/rzp/045.htm [Komentari do Zakonu Ukrainy «Pro tsinni papery ta fondovyi rynek». – Rezhym dostupu : www.ufin.com.ua/analit_mat/rzp/045.htm].

11. **Куліш О. А.** Фондовий ринок у системі економічних відносин : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01 / Куліш Олена Андріївна ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2008. – 16 с. [Kulish O. A. Fondovyi rynek u systemi ekonomichnykh vidnosyn : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.01.01 / Kulish Olena Andriivna ; Donets. nats. un-t. – Donetsk, 2008. – 16 s.].

12. **Куц Ю. О.** Природа та сутність державного управління / Ю. О. Куц // Теорія та практика держ. упр. та місц. самоврядування. – 2013. – № 1. – С. 9 [Kuts Yu. O. Pryroda ta sutnist derzhavnoho upravlinnia / Yu. O. Kuts // Teoriia ta praktyka derzh. upr. ta mist. samovriaduvannia. – 2013. – № 1. – S. 9].

13. **Любкіна О. В.** Фондовий ринок України: особливості формування та перспективи розвитку: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 / Любкіна Олена Вікторівна; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – 13 с. [Liubkina O. V. Fondovyi rynok Ukrainy: osoblyvosti formuvannia ta perspektyvy rozvytku: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.01.01 / Liubkina Olena Viktorivna; KNU im. T. Shevchenka. – K., 2003. – 13 s.].

14. **Про державне** регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України // Відом. Верховної Ради України, 1996. – № 51. – Ст. 292 [Pro derzhavne rehuliuвання rynku tsinnykh paperiv v Ukraini: Zakon Ukrainy // Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1996. – № 51. – St. 292].

15. **Про заходи** щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 лип. 1998 р. № 810/98 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 21. – С. 32 [Pro zakhody shchodo vprovadzhennia Kontseptsii administratyvnoi reformy v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 22 lyp. 1998 r. № 810/98 // Ofits. visn. Ukrainy. – 1999. – № 21. – S. 32].

16. **Про цінні** папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3480-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268 [Pro tsinni papery ta fondovyi rynok: Zakon Ukrainy vid 23 liut. 2006 r. № 3480-IV // Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2006. – № 31. – St. 268].

17. **Радзімовська С. Ф.** Державне управління інфраструктурою ринку цінних паперів: автореф. дис. ... канд наук з держ. упр.: 25.00.02 / Радзімовська Світлана Федорівна; НАДУ при Президентові України. – К., 2009. – 23 с. [Radzimovska S. F. Derzhavne upravlinnia infrastrukturoiu rynku tsinnykh paperiv: avtoref. dys. ... kand nauk z derzh. upr.: 25.00.02 / Radzimovska Svitlana Fedorivna; NADU pry Prezydentovi Ukrainy. – K., 2009. – 23 s.].

18. **Райт Г.** Державне управління / Г. Райт; пер. з англ. В. Івашка [та ін.]. – К.: Основи, 1994. – 191 с. [Rait H. Derzhavne upravlinnia / H. Rait; per. z anhl. V. Ivashka [ta in.]. – K.: Osnovy, 1994. – 191 s.].

19. **Рябченко О. П.** Державне управління економікою України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Рябченко Олена Петрівна; Ун-т внутр. справ МВС України. – Х., 2000. – 33 с. [Riabchenko O. P. Derzhavne upravlinnia ekonomikoiu Ukrainy: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07 / Riabchenko Olena Petrivna; Un-t vnutr. sprav MVS Ukrainy. – Kh., 2000. – 33 s.].

20. **Экономическая** теория / под ред. Л. Н. Давыденко. – Минск: Выш. шк., 2007. – 352 с. [Ekonomicheskaya teoriya / pod red. L. N. Davyidenko. – Minsk: Vyish. shk., 2007. – 352 s.].

21. **Directive** 2001/34/EC of the European Parliament and of the Council of 28 May 2001 on the admission of securities to official stock exchange listing and on information to be published on those securities // Official Journal. L 184. – 06.07.2001. – P. 0001 – 0066.

22. **Directive** 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council of

4 November 2003 on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading and amending Directive 2001/34/EC // Official Journal. L 345. – 31.12.2003. – P. 64 – 89.

23. **Directive** 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on markets in financial instruments amending Council Directives 85/611/EEC and 93/6/EEC and Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/EEC // Official Journal. L 145. – 30.04.2004. – P. 1 – 44.

24. **Kigro Felix A.** Modern Public Administration / Kigro Felix A., Nigro Lloyd G. – 7-th ed. – N. Y.: Harper and Row, 1989.

25. **Marshall** Edward Dimock, Gladys Gouverneur Ogden Dimock Holt, Rinehart and Winston, 1969.

26. **The administrative** state: a study of the political theory of American public administration (New York: Ronald Press Co, 1948; rev ed New York: Holmes & Meier, 1984).

27. **The Future** of public administration by Donald F. Kettl. – Access mode: www.h-net.org/~pubadmin/tfreport/kettl.pdf.

28. **UN Economic and Social Council.** Committee of Experts on Public Administration. Definition of basic concepts and terminologies in governance and public administration. – 2006.

Надійшла до редколегії 06.10.15

УДК 353.1/477(4-01)

Артур ЄГІОЗАР'ЯН

Національна академія державного управління

при Президентові України

Харківський регіональний інститут державного управління

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ НОВОГО ПУБЛІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ В СУЧАСНИХ ЗАХІДНИХ МОДЕЛЯХ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Досліджуються концепції нового публічного менеджменту та належного врядування, що визначили характер і зміст адміністративних реформ, здійснених за два останні десятиріччя в країнах Західної Європи та США. Аналізуються переваги й недоліки менеджеріального підходу до державного управління, що сприяли появі концепції належного врядування. Наголошується на існуванні тенденції універсалізації принципів та підходів до державного управління, що виявляється в поширенні зразків належного врядування, напрацьованих у країнах Західної Європи та США, на решту країн світу. Розглядаються фактори, що

© Єгіозар'ян А. Г., 2015